

การผจญภัยทางอาหารในประเทศไทย

นาวาอากาศโทหญิง พริยา ขอนแก่น

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2539

ISBN 974-636-082-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE PRODUCTION OF MILITARY PERIODICALS IN THAILAND

Wing Commander Friya Khonkaen

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Library Science

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1996

ISBN 974-636-082-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การผลิตวารสารทางการทหารในประเทศไทย

โดย นาวาอากาศโทหญิง พริยา ขอนแก่น

ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณพิมล กุลบุญ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ สุภวัฒน์ ชูติวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประยงค์ พัฒนกิจจำรูญ)

๒ —

.....อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณพิมล กุลบุญ)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ศศิ จันทวิมล)

.....กรรมการ

(พันเอกหญิง สุธิรา สุขนิยม)

พิมพ์ต้นฉบับบทความวิจัยวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

พริษา ขอนแก่น, นาวาอากาศโทหญิง : การผลิตวารสารทางทหารในประเทศไทย
(THE PRODUCTION OF MILITARY PERIODICALS IN THAILAND)

อ.ที่ปรึกษา : ผศ.พรหมพิมล กุลบุญ, 276 หน้า. ISBN 974-636-082-5.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาวารสารทางทหารที่จัดพิมพ์เผยแพร่ในประเทศไทย
ในค้ำหน่วยงานผู้ผลิตวารสาร วัตถุประสงค์ในการผลิต ประเภทของวารสาร กำหนดออก เนื้อหาวิชา
ของวารสาร กลุ่มผู้ใช้เป้าหมาย และวิธีการเผยแพร่วารสาร พร้อมทั้งศึกษาแหล่งผลิตวารสารทาง
ทหาร ในค้ำงานการดำเนินการผลิต ปัญหา และข้อเสนอแนะในการผลิตวารสาร

ผลการวิจัย สรุปได้ว่า วารสารทางทหารที่จัดพิมพ์เผยแพร่ในประเทศไทย ส่วนใหญ่ผลิต
โดยหน่วยงานราชการ มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ วารสารที่ผลิตส่วนใหญ่เป็นวารสาร
กึ่งวิชาการ โดยมีกลุ่มผู้ใช้เป้าหมาย คือ ทหารประจำการ ส่วนใหญ่มีกำหนดออกรายสามเดือน และมี
เนื้อหาในสาขาการทหารทั่วไป การเผยแพร่ใช้วิธีแจกเป็นอนินันทนการมากกว่าวิธีอื่น

ปัญหาสำคัญในการผลิตวารสารทางทหาร คือ ขาดแคลนผู้เขียนบทความ ผู้ผลิตวารสารได้
ให้ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการผลิตวารสาร ทั้งนี้ ผู้จัดทำควรขอรับการสนับสนุนจาก
ผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการในแขนงต่าง ๆ ส่งบทความมาตีพิมพ์ในวารสาร ควรมีสิ่งตอบแทนแก่ผู้เขียน
เรื่อง เพื่อเป็นแรงจูงใจในการส่งบทความลงเผยแพร่ในวารสาร และควรให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขา
เป็นผู้ตรวจแก้ต้นฉบับ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์
สาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
ปีการศึกษา 2539

ลายมือชื่อนิติคน นาวาอากาศโทหญิง น.ดิ.ว.๒
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ๒
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C610292 : MAJOR LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE
KEY WORD: PRODUCTION / MILITARY / PERIODICAL / THAILAND

FRIYA KHONKAEN, WING COMMANDER : THE PRODUCTION OF MILITARY PERIODICALS IN THAILAND. THESIS ADVISOR : ASSIST.PROF. PANPIMON KOONLABOON. 276 pp. ISBN 974-636-082-5.

The objectives of this research are to study the production sources for military periodicals in Thailand, their publishing objectives, types of periodicals, frequencies, contents, target audiences and distribution methods. The publishing processes, problems and recommendations of the military periodicals production are also analysed.

Findings are that most of the military periodicals in Thailand are produced by the government agencies. The main publishing objective is to disseminate military information to active duty military personnel. It is also found that most of the periodicals published are semi-scholarly journals and the main subject matter is general military science. Most military periodicals are published quarterly and distributed free of charge.

The main problem of the military periodicals production is lack of sufficient articles to be published in time. It is recommended that the editorial board solicit articles from subject matter experts and other military scholars. In order to encourage more submissions, honorariums should be given to authors. It is also suggested that journal manuscripts be reviewed by subject specialists.

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....บรรณารักษศาสตร์

ลายมือชื่อนิสิต.....นาวาอากาศโทหญิง นพิตา นวดี

สาขาวิชา.....บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... ๕ -

ปีการศึกษา..... 2539

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... -

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความสำเร็จของทุกท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์
พรพนพิมล กุลบุญ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาช่วยเหลือให้คำแนะนำและตรวจสอบ
ติดตามความก้าวหน้าของงานวิจัยด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ให้ข้อคิดเห็นต่างๆ ที่ช่วยให้งานวิจัย
มีความครบถ้วนสมบูรณ์ และยังช่วยเสริมสติปัญญาของผู้วิจัยอีกด้วย ท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์
ประยงศรี พัฒนกิจจรรย์ ประธานกรรมการสอบ ท่านรองศาสตราจารย์ ศจี จันทวิมล และ
พันเอกหญิง สุธิดา สุขนิยม ได้กรุณาให้คำแนะนำที่มีคุณค่าและตรวจสอบ แก้ไข วิทยานิพนธ์
ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ท่านรองศาสตราจารย์ กล่อมจิตต์ พลายเวช ที่คอยห่วงใย ติดตาม และ
กระตุ้นเตือนความมุ่งมั่นของผู้วิจัยตลอดมา คณะอาจารย์ในภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ฯ ทุกท่าน
ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ แก่ผู้วิจัยมาแต่เบื้องต้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์
ทุกท่านไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบรรณาธิการวารสารทางการทหารทุกท่านที่กรุณาตอบแบบ
สอบถาม และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลง
ได้ด้วยดี ขอขอบพระคุณบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ของห้องสมุดทุกแห่ง ที่ผู้วิจัยได้ไปค้นคว้าหา
ข้อมูล ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ผู้วิจัยได้นำผลงาน ข้อเขียน หรือผลการวิจัยของท่านมาอ้างอิง
ในงานวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานที่ให้กำลังใจ และสนับสนุน
การทำวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณทุกท่านที่ได้ช่วยเหลือในการจัดพิมพ์ด้วยความตั้งใจอย่างดียิ่ง
จนวิทยานิพนธ์สำเร็จเป็นรูปเล่มสมบูรณ์

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีคุณประโยชน์ใด ๆ ก็ตาม ผู้วิจัยขอขอบพระคุณนั้นให้แก่
บิดามารดาของผู้วิจัย และอาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนผู้วิจัยมา หากมีข้อผิดพลาดประการใด
ผู้วิจัยขอน้อมรับแต่เพียงผู้เดียว

พริยา ขอนแก่น

เมษายน 2540

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
สมมุติฐานของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
วิธีดำเนินการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
คำอธิบายศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	7
2 ปรัชศน์วรรณกรรม	10
ความหมายของวารสาร	10
ความสำคัญของวารสาร	11
ประเภทของวารสาร	11
วัตถุประสงค์ของวารสาร	14
กลุ่มผู้ใช้นวารสาร	15
กระบวนการผลิตวารสาร	16
หน่วยงานที่ผลิตวารสารทางการทหาร	19
การแบ่งเนื้อหาของสาขาวิชาการทหาร	20
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	31

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย	35
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	35
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	37
การทดสอบเครื่องมือวิจัย	43
การเก็บรวบรวมข้อมูล	44
การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล	45
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	46
ตอนที่ 1 วารสารทางการทหารที่จัดพิมพ์เผยแพร่ในประเทศไทย	47
ประเภทของหน่วยงานผู้ผลิตวารสารทางการทหารและ	
จำนวนวารสารที่ผลิต	47
วัตถุประสงค์ในการผลิตวารสารทางการทหาร	66
ประเภทของวารสารทางการทหาร	69
กำหนดออกของวารสารทางการทหาร ปีแรกที่ออกและ	
ภาษาที่พิมพ์	71
เนื้อหาวิชาของวารสารทางการทหาร	75
กลุ่มผู้ใช้เป้าหมายของวารสารทางการทหาร	95
วิธีการเผยแพร่วารสารทางการทหาร	97
ตอนที่ 2 การดำเนินการผลิตและปัญหาในการดำเนินการผลิต	
วารสารทางการทหารในประเทศไทย	99
ข้อมูลเกี่ยวกับบรรณาธิการ	99
การดำเนินการผลิตวารสารทางการทหาร	109
การกำหนดองค์กรและผู้รับผิดชอบในการผลิต	109
การกำหนดแนวเรื่องเฉพาะ	118
การจัดหาบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร	127
การคัดเลือกบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร	129
การตรวจแก้ต้นฉบับ	141
การจัดพิมพ์วารสาร	147

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ปัญหาในการดำเนินการผลิตวารสารทางการทหารและ	
ข้อเสนอแนะ	165
ปัญหาในการดำเนินการผลิตวารสารทางการทหาร	165
ข้อเสนอแนะในการดำเนินการผลิตวารสารทางการทหาร	180
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	186
วารสารทางการทหารที่จัดพิมพ์เผยแพร่ในประเทศไทย	187
หน่วยงานผู้ผลิตวารสารทางการทหารและจำนวนวารสารที่ผลิต	187
วัตถุประสงค์ในการผลิตวารสารทางการทหาร	187
ประเภทของวารสารทางการทหาร	188
กำหนดออกของวารสารทางการทหาร ปีแรกที่ออก และภาษาที่พิมพ์	189
เนื้อหาวิชาของวารสารทางการทหาร	190
กลุ่มผู้ใช้เป้าหมายของวารสารทางการทหาร	191
วิธีการเผยแพร่วารสารทางการทหาร	192
ข้อมูลเกี่ยวกับบรรณาธิการ	193
การศึกษาและสาขาวิชาที่ศึกษาของบรรณาธิการ	193
ตำแหน่งในปัจจุบันและระยะเวลาที่รับผิดชอบการผลิต	194
การดำเนินการผลิตวารสารทางการทหารในประเทศไทย	194
การกำหนดองค์กรและผู้รับผิดชอบในการผลิต	194
การกำหนดแนวเรื่องเฉพาะ	195
การจัดหาบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร	196
การคัดเลือกบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร	197
การตรวจแก้ต้นฉบับ	198
การจัดพิมพ์วารสาร	199
ปัญหาในการดำเนินการผลิตวารสารทางการทหารและข้อเสนอแนะ	201
ปัญหาในการดำเนินการผลิตวารสารทางการทหาร	201
ข้อเสนอแนะในการดำเนินการผลิตวารสารทางการทหาร	202
การทดสอบสมมุติฐาน	203

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย	203
ข้อเสนอแนะสำหรับบรรณารักษ์ห้องสมุดทหารและห้องสมุดอื่น ๆ	203
ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานผู้ผลิตวารสารทางการทหาร	204
ข้อจำกัดในการวิจัย	206
แนวทางการวิจัยในอนาคต	206
รายการอ้างอิง	207
ภาคผนวก	
ก. แบบบันทึกข้อมูลวารสารทางการทหาร	211
ข. แบบสอบถามผู้ผลิตวารสารทางการทหาร	218
ค. รายชื่อวารสารทางการทหารจำแนกตามประเภทของวารสาร	230
ง. นามานุกรมแหล่งผลิตวารสารทางการทหารในประเทศไทย	262
ประวัติผู้วิจัย	276

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ประเภทของหน่วยงานผู้ผลิตวารสารทางการทหาร	48
2	วารสารทางการทหาร จำแนกตามประเภทของหน่วยงานผู้ผลิต	49
3	หน่วยงานผู้ผลิตวารสารทางการทหาร จำแนกตามชื่อหน่วยงาน และจำนวนวารสารที่ผลิต	59
4	วัตถุประสงค์ในการผลิตวารสารทางการทหาร จำแนกตามประเภทของหน่วยงานผู้ผลิต	67
5	ประเภทของวารสารทางการทหาร จำแนกตามประเภทของหน่วยงานผู้ผลิต	70
6	กำหนดออกของวารสารทางการทหาร จำแนกตามประเภทของหน่วยงานผู้ผลิต ..	72
7	การผลิตวารสารในช่วงปีต่าง ๆ ช่วงละ 10 ปี จำแนกตามประเภทของหน่วยงานผู้ผลิต	74
8	เนื้อหาวิชาของวารสารทางการทหาร จำแนกตามประเภทของหน่วยงานผู้ผลิต	76
9	เนื้อหาวิชาของวารสารทางการทหาร จำแนกตามชื่อวารสาร	79
10	แสดงเนื้อหาวิชาย่อยในแต่ละกลุ่มสาขาวิชา จำแนกตามประเภทของหน่วยงานผู้ผลิต	88
11	กลุ่มผู้ใช้เป้าหมายของวารสารทางการทหาร จำแนกตามประเภทของหน่วยงานผู้ผลิต	96
12	วิธีการเผยแพร่วารสารทางการทหาร จำแนกตามประเภทของหน่วยงานผู้ผลิต	98
13	ผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประเภทของหน่วยงานผู้ผลิต	100
14	ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาของบรรณาธิการ จำแนกตามประเภทของหน่วยงานผู้ผลิต	102
15	ข้อมูลเกี่ยวกับระยะเวลาที่บรรณาธิการรับผิดชอบในการผลิตวารสาร จำแนกตามประเภทของหน่วยงานผู้ผลิต	108
16	การแบ่งองค์กรที่รับผิดชอบในการผลิตวารสารทางการทหาร.....	110
17	การคัดเลือกบรรณาธิการผู้รับผิดชอบในการผลิตวารสาร จำแนกตามประเภทของหน่วยงานผู้ผลิต	113

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
18 จำนวนบุคลากรในกองบรรณาธิการ จำแนกตามประเภทของ หน่วยงานผู้ผลิต.....	115
19 การเปลี่ยนแปลงนโยบายของวารสารเมื่อมีการเปลี่ยนบรรณาธิการ	117
20 การกำหนดแนวเรื่องเฉพาะในการจัดทำวารสารแต่ละฉบับ จำแนก ตามชื่อวารสาร.....	119
21 การจัดหาบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร	128
22 ผู้คัดเลือกบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร	130
23 หลักเกณฑ์การคัดเลือกบทความ	132
24 การให้สิ่งตอบแทนแก่ผู้เขียนเรื่องลงในวารสาร	133
25 สิ่งตอบแทนที่ผู้เขียนได้รับ	135
26 การตรวจแก้ต้นฉบับ	142
27 เรื่องที่มีการตรวจสอบแก้ไขในต้นฉบับ	144
28 ผู้รับผิดชอบในการจัดเตรียมวารสารเพื่อจัดพิมพ์	146
29 โรงพิมพ์และระบบที่ใช้ในการจัดพิมพ์วารสาร จำแนกตามประเภท ของหน่วยงานผู้ผลิต	148
30 การพิสูจน์อักษร	150
31 จำนวนพิมพ์วารสารทางการทหาร จำแนกตามประเภทของหน่วยงานผู้ผลิต	152
32 รูปแบบอื่นของวารสารทางการทหาร จำแนกตามประเภทของหน่วยงาน ผู้ผลิต	153
33 การกำหนดระยะเวลาในการผลิตวารสารทางการทหารในแต่ละขั้นตอน	154
34 ขั้นตอนการผลิตวารสารที่ใช้เวลานานที่สุด จำแนกตามประเภทของ หน่วยงานผู้ผลิต	156
35 ระยะเวลาที่ใช้ในการผลิตวารสาร จำแนกตามประเภทของ หน่วยงานผู้ผลิต	158
36 ระยะเวลาที่ใช้ในการผลิตวารสาร จำแนกตามกำหนดออกของวารสาร	160

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
37	การออกวารสาร	162
38	ระยะเวลาที่วารสารออกเกินกำหนด จำแนกตามประเภทของ หน่วยงานผู้ผลิต	164
39	ปัญหาในการดำเนินการผลิตวารสารทางการทหาร จำแนกตามประเภทของ หน่วยงานผู้ผลิต	166
40	ปัญหาการกำหนดผู้รับผิดชอบในการผลิต จำแนกตามประเภทของ หน่วยงานผู้ผลิต	168
41	ปัญหาการจัดหาบทความ จำแนกตามประเภทของหน่วยงานผู้ผลิต	170
42	ปัญหาการคัดเลือกบทความ จำแนกตามประเภทของหน่วยงานผู้ผลิต	172
43	ปัญหาการตรวจแก้ต้นฉบับ จำแนกตามประเภทของหน่วยงานผู้ผลิต	174
44	ปัญหาการจัดพิมพ์ จำแนกตามประเภทของหน่วยงานผู้ผลิต	176
45	ปัญหาอื่น ๆ จำแนกตามประเภทของหน่วยงานผู้ผลิต	178

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย